

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1945.

Första kammaren.

Nr 36.

Fredagen den 23 november.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr *Johansson, Henry*, anmälde, att han åter infunnit sig vid riksdagen.

Hans excellens herr statsministern **Hansson**, som meddelat att han ämnade vid detta sammanträde besvara herr Holmbäcks interpellation angående vissa baltiska flyktingars förpassning ur riket, erhöll ordet och anförde: Herr talman!

Herr Holmbäck har frågat, om jag är i tillfälle att lämna kammaren upplysningar »i den fråga om förpassningar av balter, vilken de senaste dagarna berörts offentligt».

Enligt vad jag fått veta avser interpellanten överlämnande till Sovjetunionen av vissa balter, vilka jämte ett antal andra personer tillhörande den tyska krigsmakten flydde till vårt land vid tiden för den tyska kapitulationen.

Till svar på frågan vill jag meddela följande.

I början av maj detta år, när det tyska sammanbrottet var omedelbart förestående, liksom under den närmaste tiden efter kapitulationen, kom ett jämförelsevis stort antal militärpersoner, tillhörande tyska armén, flyende till Sverige. De flesta av dessa kommo från den tyska östfronten, ett fåtal från västfronten. Samtliga militära flyktingar internerades i enlighet med vanliga regler genom de svenska militärmyndigheternas försorg.

I en note av den 2 juni 1945 hemställde Sovjetunionens legation under hänvisning till kapitulationsakten den 8 maj om utlämnande till sovjetregeringen av alla tyska soldater, officerare och annan militärpersonal, som anlant till svenska hamnar, ävensom av personer, tillhörande dessa kategorier, som varit under tysk kontroll.

Med sistnämnda uttryck åsyftades tydligen de militära flyktingar, som icke voro av tysk nationalitet. En undersökning visade att bland flyktingarna funnos, förutom tyskar, även österrikare, tjecker, polacker, fransmän och personer från de förutvarande baltiska republikerna, huvudsakligen letter.

Kungl. Maj:t beslöt i konselj den 15 juni — efter hörande av utrikesnämnden — att ett svar skulle avlätas till Sovjetunionens beskickning av följande lydelse:

»Med verbalnote den 2 juni 1945 har Socialistiska Sovjetrepublikernas Unions legation enligt uppdrag framfört förslag om utlämnande till Sovjetregeringen av alla tyska (och sådana som varit under tysk kontroll) soldater, officerare och annan militärpersonal, som flytt från den sovjet-tyska fronten till Sverige efter undertecknandet i Berlin den 8 maj 1945 av akten om Tysklands militära kapitulation.

Till svar härå får kungl. utrikesdepartementet meddela, att svenska regeringen är beredd att låta de tyska eller under tysk kontroll stående militärpersoner, som från de angivna områdena flytt till Sverige, lämna vårt land och att försvarsstaben fått i uppdrag att träda i förbindelse med legationen rörande modaliteterna för avresan och överlämnandet till Sovjetunionens militära myndig-

Ang. vissa baltiska flyktingars förpassning ur riket.

Ang. vissa baltiska flyktingars förpassning ur riket. (Forts.) heter. Därvid må framhållas, att bland dessa personer också befinna sig sådana som anlänt till Sverige före undertecknandet av kapitulationsakten.

Detta meddelande innefattar givetvis också — varom i legationens note särskilt frågats — att svenska regeringen icke kommer att bereda fristad i Sverige åt dessa personer.»

Denna note avlämnades till Sovjetunionens legation den 16 juni.

Av notens ordalydelse framgår, att endast militär personal skulle återsändas. De, som icke varit i krigstjänst vid den ifrågavarande tidpunkten, ha sålunda undantagits, även om de flytt hit tillsammans med den militära personalen. Vidare har konseljbeslutet ansetts omfatta endast personer som anlänt hit efter maj månads ingång.

Hela antalet personer som skola återsändas uppgår till något över 2 700. Bland dem finnas omkring 150 letter, några få estländare och litauer, omkring 150 österrikare, ett 60-tal tjecker etc.

Avsikten var ursprungligen att flyktingarna skulle omedelbart skickas tillbaka till den ryska zonen, men olika omständigheter ha medfört att avtransporten har fördröjts. Den skall nu efter överenskommelse med Sovjetunionen äga rum inom den närmaste tiden.

Det må nämnas, att förhandlingar upptagits med brittiska myndigheter om avtransport till den brittiska zonen av återstoden i Sverige internerad tysk militärpersonal, sammanlagt omkring 250 personer.

Av den nu lämnade redogörelsen framgår, att svenska regeringen redan i början av sommaren utfäste sig att återskicka de personer i tysk krigstjänst, som strömmade hit inför det tyska sammanbrottet eller omedelbart därefter. Att vid detta ställningstagande hänsyn ej togs till vederbörande flyktingars nationalitet var naturligt. Stilleståndsfördraget medförde en förpliktelse för alla tyska styrkor att kvarstanna där de voro och nedlägga vapnen. Ehuru Sverige ej var bundet av detta fördrag, ville svenska regeringen ej ge sin medverkan till att militärpersonal tillhörande den tyska krigsmakten undandrog sig följderna av kapitulationen.

Det har i den offentliga debatten yppats farhågor för att just balter i tysk tjänst skulle drabbas av särskilt hård behandling från rysk sida. Man har befarat att ryska vederbörande skulle behandla samtliga balter av denna kategori såsom landsförrädare, därför att de baltiska republikerna anslutits till Sovjetunionen före det tysk-ryska krigets utbrott och sålunda voro sovjetmedborgare redan då. Regeringen kan för sin del icke dela dessa farhågor. Sovjetunionens regering är lika väl som vi själva medveten om att anslutningen av de baltiska republikerna till Sovjetunionen har skett så nyligen att man inte rimligen kan bedöma enskilda balters handlingssätt på samma sätt som om deras länder sedan lång tid tillbaka varit förenade med Sovjetunionen. Härtill kommer att många av balterna sannolikt varit utsatta för tvång eller påtryckning från tysk sida. De säregna förhållanden som varit rådande, särskilt den tyska invasionen så snart efter det länderna anslutits till Sovjetunionen, medföra enligt den svenska regeringens uppfattning ett undantagsläge. Ehuru svenska regeringen som bekant sedan länge erkänt de förra baltiska republikernas nya ställning såsom anslutna till Sovjetunionen, hyser regeringen alltså den meningen — åt vilken den icke underlåtit att giva uttryck till Sovjetunionens regering — att militärpersonal av baltisk härkomst i tysk tjänst icke bör behandlas annorlunda än vanliga krigsfångar.

Det är vår övertygelse att sovjetregeringen skall beakta dessa våra synpunkter.

Herr Holmbäck: Herr talman! Jag får till hans excellens framföra min tacksamhet för svaret på min interpellation. Det är synnerligen tillfredsställande att svaret lämnats så snabbt som fallet varit.

Ang. vissa baltiska flyktingars förpassning ur riket. (Forts.)

De förhållanden, vilka interpellationen och svaret beröra, ha hållits hemliga. När jag fick reda på saken — det skedde i söndags — stod det fullkomligt klart för mig, att regeringen borde anmodas att giva en redogörelse inför riksdagen. Riksdagen i sin helhet bör ha kännedom om så viktiga förhållanden, varom här är fråga. Allmänheten bör få fullständiga upplysningar, så att opinionsbildningen i samhället kan föra fram till riktiga resultat. Båda dessa krav måste ställas i demokratiens namn. I den fråga, i vilken jag interPELLERAT, hade upplysningar bort lämnas långt tidigare, helst i somras. Det är brist på förtroende till riksdagsmännen och till folket, att vi skola få kännedom om en sak som denna på sätt som här skett, genom frågande tal man och man emellan och genom artiklar i pressen. Det är oriktigt att regeringens förklaring skall komma i efterhand.

Vad ärendets folkrättsliga sida beträffar torde det kunna konstateras, att den svenska regeringen den 15 juni 1945 hade sin fulla handlingsfrihet. Ingen konvention band oss att lämna ett jakande svar på den ryska framställningen. 2 kap. 11 artikeln i femte Haagkonventionen av år 1907 angående neutrala maktens och personers rättigheter och förpliktelser under ett lantkrig stadgar, att neutral makt, som å sitt område mottager trupper tillhörande de krigförande arméerna, skall internera dem, såvitt möjligt långt från krigsskådeplatsen. Svaret på interpellationen lämnar icke upplysning om huruvida det i fråga om de flyktande militärpersonerna ens var fråga om trupper, d. v. s. ordnade förband med vapen. Man får blott reda på att fråga är om militärpersoner, i vilket uttryck väl icke ligger mer än att männen burit uniform vid ankomsten hit. Oavsett huruvida här är fråga om trupp eller ej, måste det göras gällande, att Haagkonventionen icke ålägger en neutral makt att efter freden utlämna trupperna vare sig till segrarmakten eller till den besegrade.

Det beslut, som fattats om utlämnande av förevarande militärpersoner, har alltså karaktär av ett medgivande. Då den svenska regeringen gav detta medgivande, hade den i sin hand att giva det ett större eller mindre omfång.

Det väcker då uppmärksamhet, att svenska regeringen ansett sig böra gå längre än vad Sovjetunionen begärt. Sovjetunionen har begärt ett utlämnande av alla tyska (och sådana som varit under tysk kontroll) soldater, officerare och annan militärpersonal, som flytt från den sovjetrysk-tyska fronten till Sverige efter undertecknandet i Berlin den 8 maj 1945 av akten om Tysklands militära kapitulation. Svenska regeringen har lovat att utlämna alla tyska eller under tysk kontroll stående militärpersoner, som från de angivna områdena flytt till vårt land, och därvid framhållit, att bland dessa personer också befinna sig sådana, som anlant till Sverige före undertecknandet av kapitulationsurkunden och som alltså icke flytt efter kapitulationen.

Men vad som särskilt väcker uppmärksamhet är att svenska regeringen icke på något sätt förbehållit sig en individuell prövningsrätt. Av statsministerns svar framgår, att regeringen visste, att bland dessa tyska militärpersoner även befunno sig balter.

Beträffande balterna och kanske även i fråga om personer, tillhörande vissa andra nationaliteter än den tyska, borde det individuellt ha undersökts, om de icke borde ha inrangerats under begreppet politiska flyktingar och åtnjuta den asyl, som Sverige lämnar andra av samma kategori. Med särskild styrka gäller detta betraktelsesätt dem som varit politiskt verksamma för sina länders oberoende. Vissa av balterna ha måhända tvungits medverka i den tyska armén. Jag vågar bestrida riktigheten av statsministerns uttalande, att det var naturligt att vid regeringens ställningstagande hänsyn ej togs till vederbörande flyktingars nationalitet. På grund av balternas särställning och på grund av de skiftande förhållanden, som måste göra sig gällande i fråga om

Ang. vissa baltiska flyktingars förpassning ur riket. (Forts.)
de särskilda individerna, hade det enligt min uppfattning tvärtom varit riktigt att åstadkomma en individuell prövning.

Av statsministerns svar förstår jag, att det är föga utsikt att få en ändring till stånd på någon särskild punkt i den överenskommelse, som slutits med Ryssland. I den situation som uppkommit kan det annoteras, att svenska regeringen, som säger sig icke dela farhågorna för balternas öde, för ryska regeringen framhållit, att militära personer av baltisk härkomst i tysk tjänst icke böra behandlas annorlunda än som vanliga krigsfångar. Men själva den situation som uppkommit hade icke bort tillåtas att inträda. Svensk myndighet hade efter ingående prövning bort få avgöra, vilka som skulle utlämnas och vilka som skulle få stanna.

Jag betraktar det som självklart, att svenska regeringen begagnar varje möjlighet, som ännu kan finnas, att i fråga om balterna få en ändring till stånd i den slutna överenskommelsen i den riktning, som nationens övervägande flertal torde önska.

Herr Anderson, Axel Ivar: Herr förste vice talman! Statsministern nämnde i sitt interpellationssvar, att regeringens svar på den framställning, som Sovjetunionen i juni månad hade gjort angående utlämnande av f. d. krigsdeltagare, hade underställts utrikesnämnden. Det är riktigt. Utrikesnämnden fick vid sammanträde den 11 juni ett meddelande om Sovjetunionens framställning. Men jag ber att få påpeka, att saken då icke förelåg i den form, vari den nu har framställts här på grundval av det definitiva beslut, som fattades den 15 juni. Därför kom också överläggningen i utrikesnämnden icke att röra sig om den utlämning, som nu är förestående, utan frågan gällde överlämnande av ifrågakvarande militärpersonal — huvudsakligen tyskar — till en interallierad militärkommission. Det är klart att detta är något väsentligt annat än det som det nu är fråga om. Jag anser, att det bör framhållas, att diskussionen har rört sig om en sådan eventualitet och att det också var regeringens första tanke, att man skulle försöka ordna utlämnandet på sådant sätt. Den avsikten har tydligen icke kunnat realiserats, och då har regeringen fallit tillbaka på den ståndpunkt, som innefattas i beslutet den 15 juni, som nu sent omsider skall effektueras.

Om detta beslut och dess konsekvenser i olika hänseenden behöver här inte sägas mycket mera efter det inlägg, som nyss har gjorts av interpellanten. Jag skulle tro, att den syn, som han där har anlagt, delas av oss litet var. Det skulle endast behöva tilläggas, att vi aldrig få ge efter på vår rätt som suverän stat att själva tolka asylrättsprincipen så, som vi finna, att den bör tolkas i överensstämmelse med svenska rättsgrundsatser och humanitära bud. En eftergift för en makthavare, han må bo i söder eller öster eller väster, står icke i överensstämmelse med den svenska rättsuppfattning, som dock i stort sett framgångsrikt har kunnat hävdas under dessa år.

Vi glädja oss alla åt medvetandet om att många av denna regerings medlemmar såsom medlemmar av samlingsregeringen under de år som gått ha stått fasta mot påtryckningar från annat håll. Jag vill inte påstå, att man här visat en större eftergivenhet, men man har kanske under intryck av de förhållanden, som rådde i början av sommaren, under intryck av det plötsliga slutet på kriget och de förhoppningar, som därav framkallades, låtit sig förledas att bedöma hela utvecklingen alltför optimistiskt för de krigsfångars del, för vilka Sverige hade fått ta ett visst ansvar.

Folkrättsligt kan inte den satsen drivas, att Sverige skulle vara skyldigt att utlämna dessa människor, och ännu mindre kan det sägas stå i överensstämmelse med den tolkning av principerna för vår asylrätt, som vi hittills med stolthet ha velat hävda.

Ang. vissa baltiska flyktingars förpassning ur riket. (Forts.)

Jag hör till dem, herr talman, som djupt beklaga vad som här synes vara förestående. Jag vill gärna instämma i den förhoppning, som lyste fram i slutet av statsministerns anförande, då han meddelade, att svenska regeringen har för Sovjetunionens härvarande representant framhållit, att dessa baltiska flyktingar icke få behandlas annorlunda än vanliga krigsfångar. Likaså ville jag gärna dela förhoppningen, att behandlingen av dessa människor skall bli human, att den åtminstone icke skall ta sig det uttryck, som man på många håll här i landet befarar. Men vad veta vi om hur vanliga krigsfångar behandlas och om de öden, som dessa gå till mötes? Vi kunna befara det värsta. Det gäller här människor som inte kunna betraktas som krigsdeltagare i vanlig mening. Såsom interpellanten framhållit är det fråga om människor, som i stor utsträckning ha tvingats mot sin vilja till krigstjänst. Jag säger inte, att det är fallet med alla, men jag tror mig veta, att det gäller om ett betydande antal av dem, kanske de flesta. Och om alla gäller, att de först och sist varit baltiska patrioter. Det som gör denna sak så utomordentligt beklämmande för oss är, att vi ha en känsla av att vi här stå i begrepp att utlämna människor, som ingenting annat velat än att kämpa för sitt eget fäderneslands frihet och oberoende.

I detta anförande instämde herr *Mannerskantz*.

Hans excellens herr statsministern **Hansson**: Herr talman! Det är ju inte sed, att man här i kammaren diskuterar vad som har förekommit i utrikesnämnden. Jag tror mig dock våga säga, att det referat, som den föregående ärade talaren lämnade, är mycket ensidigt. Regeringen har icke hållit utrikesnämnden i okunnighet om att man måste gå den väg som valdes. Vi diskuterade visserligen även den andra möjligheten, men när inte den stod till buds, var det fullt klart, att den nu valda utvägen måste anlitas. Jag förstår för övrigt inte, vari den stora skillnaden ligger. Jag skulle förmoda, att även om det hade varit möjligt att — såsom regeringen har försökt — transportera dessa tyska krigsfångar över till Tyskland, de också där skulle ha omhändertagits av Sovjetunionen.

Beträffande anmärkningarna mot att saken icke tidigare har meddelats riksdagen vill jag säga, att detta inte berott på någon lust hos regeringen att undanhålla upplysningar i ämnet. Vi ansågo, att vi genom att träda i kontakt med utrikesnämnden hade fullgjort vad som i det fallet var nödvändigt.

Jag skall inte här diskutera, huruvida detta fall är helt annorlunda än de fall, där frågan om asylrättens giltighet vanligen är föremål för överväganden. Jag skulle dock tro, att så är förhållandet och att det har funnits alldeles särskilda skäl att här förfara på ett annat sätt än man gör, när det gäller civila flyktingar, som ha kommit hit. Jag skulle inte tro, att man gagnar den större frågan genom att här blanda ihop sakerna.

Herr **Linnér**: Herr talman! Den svenska lagstiftningen har hittills låtit sig mycket angeläget vara att skydda s. k. politiska flyktingar. Detta framkommer både i utlämningslagen och i utlänningslagen med alla dess biförfattningar. De äro uttryck för en svensk rättsåskådning som, så vitt jag vet, intill nu har uppehållits.

När herr statsministern gör det klart, att man beträffande vissa av dessa flyktingar kan hysa farhågor för att de skulle kunna komma att behandlas såsom landsförrädare, är det tydligt att man kommer in på frågan om behandlingen av politiska flyktingar. Herr statsministern har tillagt, att regeringen genom en särskild framställning sökt trygga dessa personers behandling i den stat, som kommer att mottaga dem. Någon garanti i detta avseende

Ang. vissa baltiska flyktingars förpassning ur riket. (Forts.)
föreligger icke, så vitt vi nu ha inhämtat, och under sådana förhållanden innebär regeringens beslut efter vad jag kan förstå ett klart frånträdande av den princip, som hittills legat till grund för vår lagstiftning och varit ett uttryck för den svenska rättsåskådningen.

Det är möjligt, att det nu ej går att ta detta steg tillbaka. Jag beklagar det i mycket hög grad. Jag är glad åt att interpellanten genom sin interpellation har givit den svenska riksdagen ett tillfälle att i auktoritativ form få uttala, att den för sin del vill hålla fast vid den svenska rättsuppfattningen.

Herr Sandler: Herr talman! Jag finner det i likhet med statsministern alldeles opåkallat och ur många synpunkter olämpligt att inför kammaren ingå på en redogörelse för vad som kan ha förekommit i utrikesnämnden vid behandlingen av detta ärende. Jag föreställer mig, att kammarens medlemmar lätt inse vart det skulle ta vägen, om vi, så som utrikesnämnden nu är konstruerad, skulle behöva inför kammaren ingå på redogörelser av detta slag; det gäller ju en institution, där ingenting annat protokollföres än ärendets art och vilka som haft ordet. Det gör, att jag helt kommer att avstå från att söka rekonstruera min minnesbild från det ifrågavarande utrikesnämndssammanträdet.

Jag finner mig emellertid oförhindrad att uttala några reflexioner på grundval av de omständigheter, som numera äro kända i detta ärende. Det som föreligger är ju dels uppgifter från vederbörande själva om att de varit tvångsenrollerade i den tyska krigsmakten och dels deras egna föreställningar om de vådliga konsekvenserna av ett utlämnande. Om den större eller mindre sannolikheten av att dessa deras egna farhågor kunna visa sig grundade, varken kan eller vill jag göra något uttalande. Och uppgifterna om deras ställning i förhållande till den tyska krigsmakten och om deras tidigare förhållanden i Baltikum har jag icke heller någon möjlighet att kontrollera. Det torde ha funnits möjligheter till en objektiv kontroll av vissa framlagda omständigheter i samband med den tyska ockupationen av Baltikum, vilken kontroll hade kunnat öka eller minska trovärdigheten i dessa utsagor.

Jag finner det mycket naturligt, att man inom den svenska opinionen har känt sig oroad av att dessa möjligheter till en svensk prövning oåterkalleligen bli stängda genom den åtgärd, som enligt regeringens svar nu förestår. Jag vill erinra om att enskilda flyktingars uppgifter i dessa hänseenden under krigstiden, även om de icke kunnat kontrolleras, i många fall lett till att asylrätt här har beviljats eller till att, då utvisning eller förpassning beslutats av regeringen, ändock verkställigheten av ett sådant fattat beslut har fått anstå eller försetts med vad man kallar hemlandsklausul. I betraktande av dessa omständigheter finner jag det mycket naturligt, att vad som nu förestår har framkallat en ganska utbredd och allvarlig oro.

Att detta ärende har föredragits i utrikesnämnden och att en kollektiv medansvarighet här kan sägas föreligga, gör icke denna sak annorlunda eller bättre än den i sig själv är. Och även om vad jag säger får betraktas som en kritik mot mig själv för bristande aktsamhet vid ett ärendes handläggning i utrikesnämnden, kan jag icke underlåta att göra den reflexionen, att vi kanske få anledning att ångra, vad som här sker, och att vi själva kunna komma att känna det såsom ett minus i den aktning, vi gärna vilja hysa för vårt eget handlingsätt.

Herr Gärde: Herr talman! Herr statsministern har i sitt anförande byggt försvaret för regeringens beslut väsentligen på att de personer, varom här är fråga, kommit till landet i egenskap av kapitulanter. Herr statsministern har

Ang. vissa baltiska flyktingars förpassning ur riket. (Forts.)

alltså såvitt jag förstår dragit upp en skillnad mellan kapitulanter i egentlig mening, som undandragit sig verkningarna av en ingången kapitulation, och desertörer.

Förhållandet är, att åtskilliga utläningar under krigets gång och även efter dess avslutande sökt sig till vårt land i egenskap av desertörer, d. v. s. flyktingar, som antingen medan kriget pågick stodo i stridsställning eller som sedan kriget avslutats voro omhändertagna i krigsfångläger av olika slag. När det gällt dessa desertörer har man alltid ingått i prövning av deras politiska asylrätt, och då deras påståenden om sådan funnits sannolika eller grundade, har man låtit dem kvarstanna här i riket, medan man i andra fall, då de funnits grundlösa, gått till förpassning eller utvisning.

Jag vill icke gentemot herr statsministern påstå, att icke på denna punkt en viss formell skillnad föreligger mellan kapitulanter och desertörer, men vad jag vill göra gällande är, att i realiteten skillnaden dem emellan är försvinnande liten. Inom båda kategorierna finnas helt säkert personer, som kunna åberopa sig på politiskt flyktingskap, och andra, som icke kunna göra det. Jag talar i detta sammanhang icke om tyskarna, ty det kan ju aldrig berättiga till politiskt flyktingskap, att man varit krigförande i sitt eget lands armé, utan jag talar om de övriga kategorierna. Beträffande dessa senare hade det givetvis varit lyckligt, om de kunnat avskiljas till prövning i den ordning, som gällt för andra utläningar, vilka sökt en fristad här i landet. Först då hade man kunnat få en uppfattning om vilka personer vi med stöd av asylrättens grundsatser bort låta kvarstanna här och vilka vi icke bort ge en sådan tillåtelse. Man kan inte undgå intrycket, att dessa människor just genom att de förts in under begreppet kapitulanter kommit i en missgynnad ställning i förhållande till sina kamrater, som haft den lyckligare lotten att inrangeras bland desertörerna. Någon saklig skillnad mellan dessa båda grupper anser jag icke föreligga.

Jag skall bara som ett tankeexperiment förutsätta den eventualiteten, att kriget haft en annan utgång och att det nu hade gällt tyskar, som kämpat mot den rådande regimen i Tyskland och sökt en fristad här i landet, eller medborgare i ett av Tyskland ockuperat och med det införlivat nordiskt land, vilka i egenskap av flyktingar sökt sig hit. Jag tror inte att någon skulle på minsta sätt vara i tvivelsmål om att den politiska asylrätten i sådant fall bort av oss göras gällande helt och fullt, även om detta kanske haft någon utrikespolitisk återverkan.

Jag är inte i stånd att ge regeringen något råd i det tvångsläge, vartill omständigheterna nu lett, men jag vill för min del betona, att den svenska riksdagen har varit angelägen om att värna den politiska asylrätten. Man har ju genom ingående lagbestämmelser och på annat sätt sökt tillgodose önskemålet om en verklig prövning av sådana frågor. Det kan därför inte annat än väcka anstöt, att dessa för individen så viktiga och livsavgörande angelägenheter gjorts till föremål för en så summarisk prövning, som i detta fall skett.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll:

År 1945 den 21 november sammanträdde kamrarnas valmän för att jämlikt §§ 71 och 73 i riksdagsordningen utse dels en fullmäktig i riksbanken för återstående del av valperioden 1945—1948 efter statsrådet K. G. Myrdal, dels en fullmäktig i riksbanken för återstående del av valperioden 1944—1947 efter statsrådet A. Vougt, dels ock en suppleant för riksdagens fullmäktige i nämnda bank; och befunnos efter valens slut hava blivit utsedda till

Fullmäktig

för återstående del av valperioden 1945—1948:

herr Andersson, Allan, i Tungelsta, ledamot av riksdagens andra kammare ..... med 37 röster;

Fullmäktig

för återstående del av valperioden 1944—1947:

herr Hall, David Emanuel, ledamot av riksdagens andra kammare ..... med 34 röster;

Suppleant

för tiden från valet, till dess nytt val under år 1946 försiggått:

herr Andersson, Olof, i Malmö, ledamot av riksdagens andra kammare ..... med 35 röster.

Joh. Friggeråker.

Oscar Carlström.

Axel Mannerskantz.

Erik Fast.

På framställning av herr talmannen beslöts att det nu upplästa protokollet skulle läggas till handlingarna ävensom att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 544, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 545, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde; samt

nr 546, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser eklelesiastikdepartementets verksamhetsområde.

Anmäldes och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 547, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46, såvitt angår jordbruksärenden;

nr 548, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till Sörby invallningsföretag år 1937 i Västmanlands län; samt

nr 549, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp för kronans räkning av viss mark inom Södra Vrams socken, Malmöhus län.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 383, angående statsbidrag till ryska institutet vid Stockholms högskola.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Sjödahls* motion, nr 443, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående särskild utbildning av folk-skollärare.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.41 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 24 november.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen; och dess förhandlingar leddes av förste vice talmannen.

Herr statsrådet *Quensel* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 384, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 16 februari 1934 om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 550, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 26 § lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation, m. m.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 551, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

nr 552, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förbättring av viss ubåtssäkerhetsmateriel;

nr 553, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ianspråktagande av lägerkassemedel för nybyggnad eller större ändringsarbete;

nr 554, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av kronan tillhörigt markområde i Ljungbyhed;

nr 555, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa frågor om befrielse från ersättningsskyldighet;

nr 556, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa statens järnvägar berörande markfrågor i Västerås;

nr 557, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fastighetsbyte i Falköping; samt

nr 558, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa under vattenfallsstyrelsens förvaltning stående fastigheter.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 384.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 264, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 267, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 269, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde;

nr 272, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser folkhushållningsdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckt motion; och

nr 281, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående kreditgivningen till utlandet m. m.;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379) jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 5 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobils katt, m. m., jämte i ämnet väckta motioner; samt

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 82, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 19 juni 1942 (nr 430) om kontroll av upplåtelse och överlåtelse av bostadsrätt m. m.; och

nr 83, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936 (nr 561).

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.05 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Tisdagen den 27 november.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Justerades protokollen för den 20 och den 21 innevarande månad.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag

dels till riksdagens skrivelse, nr 562, till Konungen angående val av fullmäktige och suppleant för riksdagens fullmäktige i riksbanken;

dels ock till riksdagens förordnanden:

nr 559, för ledamoten av riksdagens andra kammare herr Allan Andersson i Tungalsta att vara fullmäktig i riksbanken;

nr 560, för ledamoten av riksdagens andra kammare herr David Emanuel Hall att vara fullmäktig i riksbanken; och

nr 561, för ledamoten av riksdagens andra kammare herr Olof Andersson i Malmö att vara suppleant för riksdagens fullmäktige i riksbanken.

Anmälades och godkändes bankoutsrottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 563, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående årligt understöd åt föreståndaren för svenska studenthemmet i Paris Lucien Maury; och

nr 564, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående livräntor åt Hanna Jansson m. fl.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 384, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 16 februari 1934 om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 264, 267, 269, 272 och 281, bevillningsutskottets betänkanden nr 61 och 62 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 82 och 83.

På framställning av herr talmannen beslöts att bevillningsutskottets betänkande nr 62 skulle uppföras främst och statsutskottets utlåtande nr 281 sättas sist bland två gånger bordlagda ärenden på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Avsågos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 444, av herrar *Gabrielsson* och *Bäckström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för ökad utbildning av tandläkare m. m.; och

nr 445, av herr *Wehtje* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 1 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.06 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.